

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: R. L.,
trvale bytem
doručovací adresa M. 236, B.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2017, č. j. 865 326 2013/315 - RSO

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 2. 5. 2017, č. j. 865 326 2013/315 – RSO **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou ze dne 7. 7. 2017 žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2017, č. j. 865 326 2013/315 – RSO (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž zamítnuty námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 12. 2016, č.j. R-21.12.2016-427/865 326 2013, kterým bylo rozhodnuto o odnětí invalidního důchodu ode dne 16. 12. 2016 ve smyslu § 56 odst. 1 písm. a) a ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Důvodem pro odnětí invalidního důchodu byla skutečnost, že podle

posudku Městské správy sociálního zabezpečení (dále jen „MSSZ“) Brno-město ze dne 26. 10. 2016 bylo zjištěno, že žalobkyně již není invalidní, neboť její pracovní schopnost poklesla pouze 25 %. Datum zániku invalidity bylo stanoveno na 26. 10. 2016. Důvodem pro zamítnutí námitek žalobkyně byl závěr žalované, že námitky byly podány opožděně.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že vycházela ze skutečností zřejmých ze správního spisu. Námitky byly žalované doručeny dne 6. 3. 2017. Prvostupňové rozhodnutí prvostupňové rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 6. 1. 2017 prostřednictvím České pošty. Žalobkyně se dne 17. 1. 2017 dostavila na MSSZ v Brně s tím, že předložila posudek o invaliditě ze dne 26. 10. 2016 a tvrdila, že dosud neobdržela ve věci žádné rozhodnutí. Současně sdělila žalované svou kontaktní adresu, tak i identifikační údaje datové schránky, kam jí bylo prvostupňové rozhodnutí zasláno dne 31. 1. 2017, tedy až poté, kdy jí bylo předtím doručeno fikcí na jedinou známou adresu M. H. 1920/1A, B. 2.
3. Žalovaná odkázala na ustanovení § 90 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) a § 50 odst. 3 téhož zákona. Podle jejího názoru v případě žalobkyně došlo ke zmaření úspěšného doručení prvostupňového rozhodnutí, neboť žalobkyně před vydáním prvostupňového rozhodnutí neoznámila svou další kontaktní adresu, na kterou by jí bylo možno toto rozhodnutí doručit.
4. Tímto jednáním porušila svou povinnost stanovenou § 50 odst. 3 citovaného zákona. Vzhledem k uvedenému žalovaná shledala podání námitek jako opožděné, a proto je ve smyslu ustanovení § 92 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zamítla.
5. Toliko nad rámec nutného odůvodnění žalovaná ještě uvedla, že nechala provést recenzi lékařského posudku ze dne ze dne 26. 10. 2016 s tím, že by bylo vhodné přehodnocení posudku, k němuž však nebylo pro opožděnost námitek přikročeno.

III. Žaloba

6. V žalobě a jejím doplnění ze dne 8. 8. 2017 žalobkyně uvedla, že nesouhlasí s tím, že by promeškala lhůtu k podání námitek.
7. Podle svého tvrzení podala proti prvostupňovému rozhodnutí námitky jak na podatelnu ČSSZ Brno dne 2. 3. 2017, tak i do datové schránky žalované dne 2. 3. 2017. Prvostupňové rozhodnutí jí bylo doručeno až dne 31. 1. 2017, přičemž námitky podala dne 2.3.2017, a tedy ve třicetidenní lhůtě pro podání námitek. Z uvedených důvodů navrhla zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalované

8. Ve svém vyjádření k žalobě žalovaná znovu popsala svůj postup při doručování prvostupňového rozhodnutí žalobkyni a zejm. zdůraznila, že součástí spisu není žádná její písemnost či jakékoliv jiné upozornění, že si jako fyzická osoba dobrovolně zřídila datovou schránku. Žalované v době doručování prvostupňového rozhodnutí nebylo

známo, že žalobkyně má zřízení datovou schránku. Tuto skutečnost se dozvěděla až z podání žalobkyně dne 25. 1. 2017. Datová schránka je povinná pro orgány státní moci a právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a orgány veřejné moci jsou povinny posílat dokumenty adresátům přednostně do datové schránky.

9. To však neplatí v případě, pokud si datovou schránku zřídí podnikající fyzická osoba. Orgánu veřejné moci v takovém případě nevzniká povinnost zasílat písemnosti do datové schránky fyzické osoby, pokud sama fyzická osoba na skutečnost, že si datovou schránku zřídila, orgán veřejné moci neupozorní. Jelikož tak žalobkyně v předmětné věci neučinila, neochránila si dostatečně svá procesní práva.

10. Podle údajů na doručence prvostupňového rozhodnutí nebyla žalobkyně zastižena, a proto byla obálka s písemností připravena k vyzvednutí od 27. 12. 2016 a dne 6. 1. 2017. Žalobkyně však sepsala námitky až dne 1. 3. 2017 a teprve dne 2. 3. 2017 byly doručeny do datové schránky MSSZ v Brně.

11. Z uvedeného vyplývá, že žalobkyně podala námitky až po marném uplynutí třicetidenní lhůty k jejich podání, a proto je žalovaná správně zamítla jako opožděné. Proto navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

V. Posouzení věci krajským soudem

12. Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy II, dílu 1 s. ř. s., v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (ex offio), a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalované.

13. Krajský soud ve věci nařídil jednání, neboť shledal, že bude třeba ve věci provést dokazování nad rámec obsahu správního spisu. Jednání se uskutečnilo dne 25. 9. 2018, k němuž se žalobkyně nedostavila (bez omluvy), a proto bylo jednáno v její nepřítomnosti pouze za účasti zástupkyně žalované.

14. Při jednání krajský soud konstatoval obsah soudního a správního spisu žalované.

15. Ze **správního spisu** vyplývá, že žalobkyni byl přiznán plný invalidní důchod ode dne 9. 6. 2005, přičemž následně došlo k jeho odnětí ode dne 16. 12. 2007. Dále od téhož dne žalobkyni byl přiznán částečný invalidní důchod ode dne 16. 12. 2007. Podle posudku lékaře MSSZ v Brně ze dne 26. 10. 2016 žalobkyně nebyla uznána invalidní ode dne pořízení tohoto posudku. K otázce doručování prvostupňového rozhodnutí žalobkyni ze spisu žalované vyplývá, že prvostupňové rozhodnutí ze dne 21. 12. 2016 doručováno poštou (viz k tomu originál dodejky), přičemž bylo zasláno na adresu Zásilka byla uložena dne 27. 12. 2016 a po uplynutí úložní doby ke dni 6. 1. 2017 byla vrácena zpět odesílateli. Podle záznamu žalované z jednání na MSSZ v Brně ze dne 17. 1. 2017 vyplývá, že žalobkyně sdělila doručovací adresu (.....) a identifikaci své datové schránky. Podle hlášení MSSZ v Brně o zániku nároku na invalidní důchod ze dne 27. 10. 2016 učiněného vůči žalované na základě posudku lékaře MSSZ v Brně ze dne 26. 10. 2016 má žalobkyně datovou schránku. Podle dodejky vztahující se

k opětovnému zaslání prvostupňového rozhodnutí do datové schránky žalobkyně bylo prvostupňové rozhodnutí doručeno do její datové schránky ID dne 31. 1. 2017.

16. Poté krajský soud přikročil k doplnění dokazování v předmětné věci. Provedl důkaz výpisem ze systému www.mojedatovaschranka.cz k osobě žalobkyně, podle něhož je držitelkou datové schránky fyzické osoby (ID x). Dále krajský soud provedl důkaz sdělením Ministerstva vnitra ČR jako správce systému datových schránek ze dne 31. 8. 2018, které si vyžádal, a podle něhož žalobkyně měla zpřístupněnu datovou schránku fyzické osoby dne 24. 9. 2016 a od té doby byla trvale přístupná.
17. Po slyšení vyjádření zástupkyně žalované k provedenímu důkazu v kontextu skutečností zjištěných ze správního spisu i se zřetelem k argumentaci uplatněné ve vyjádření k žalobě krajský soud ukončil dokazování a po vyslechnutí konečného návrhu žalované, v němž žalovaná setrvala na zamítnutí žaloby, přikročil po přerušení jednání k vyhlášení rozsudku.
18. Žaloba je důvodná.
19. Při posouzení předmětné věci krajský soud vycházel jednak ze skutkového stavu zjištěného na základě správního spisu žalované a doplněného při jednání provedeným důkazy vztahujícími se k existenci datové schránky žalobkyně v rozhodném období konce roku 2016 a ledna 2017, kdy bylo doručováno prvostupňové rozhodnutí. Z provedeného dokazování jednoznačně vyplývá, že datová schránka v době doručování prvostupňového rozhodnutí žalobkyni existovala (zpřístupněna ode dne 24. 9. 2016) a byla přístupná pro příjem poštovních datových zpráv.
20. Dále krajský soud vycházel z právní úpravy rozhodné ke dni vydání napadeného rozhodnutí, která vychází ze zákona č. 582/1991 Sb. a subsidiárně ze správního řádu. Žalovaná opřela rozhodovací důvody napadeného rozhodnutí o speciální právní úpravu doručování obsaženou v zákoně č. 582/1991 Sb., která má přednost před obecnou úpravou doručování vyplývající ze správního řádu.
21. Podle ustanovení § 50 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. platí, že oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí důchodu změnu adresy místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu na území České republiky, popřípadě bydliště v cizině.
22. Podle ustanovení § 90 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. platí, že „*povinnost orgánu sociálního zabezpečení doručit písemnost je splněna, jakmile oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění písemnost převezme nebo jakmile byla držitelem poštovní licence vrácena odesílateli jako nedoručitelná a oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění svým jednáním nebo opomenutím doručení písemnosti zmařil. Účinky doručení nastanou i tehdy, jestliže oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění přijetí písemnosti odmítne.*“
23. Obecná úprava pro doručování ve správním řízení není zákonem č. 582/1991 Sb., pro řízení ve věcech důchodového pojištění ani obecně pro ostatní řízení podle

citovaného zákona vyloučena (srov. k tomu ustanovení § 85a, § 107a ustanovení části osmé citovaného zákona a contrario).

24. Podle ustanovení § 19 odst. 1, 2 správního řádu v rozhodném znění platí, že *„písemnost doručuje správní orgán, který ji vyhotovil. **Správní orgán doručí písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky** ^{13a)}. Nelze-li písemnost takto doručit, může ji doručit správní orgán sám; v zákonem stanovených případech může písemnost doručit prostřednictvím obecního úřadu, jemu naroven postaveného správního orgánu¹⁴⁾ (dále jen „obecní úřad“) nebo prostřednictvím policejního orgánu příslušného podle místa doručení; je-li k řízení příslušný orgán obce, může písemnost doručit prostřednictvím obecní policie. Není-li možné písemnost doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky^{13a)}, lze ji doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Správní orgán zvolí takovou poštovní službu, aby z uzavřené poštovní smlouvy¹⁵⁾ vyplývala povinnost dodat poštovní zásilku obsahující písemnost způsobem, který je v souladu s požadavky tohoto zákona na doručení písemnosti.*
25. Doručování fyzickým osobám pak upravuje ustanovení § 20 správního řádu, které v odst. 1 rozlišuje jednotlivé druhy doručování fyzickým osobám. Platí, že fyzické osobě se písemnost doručuje na adresu pro doručování (§ 19 odst. 4), na adresu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti^{17a)}, na adresu jejího trvalého pobytu, ve věcech podnikání do místa podnikání, nebo při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na její elektronickou adresu; fyzické osobě lze však doručit, kdekoliv bude zastižena. Provádí-li doručení sám správní orgán, mohou osoby doručení provádějící doručit i mimo územní obvod tohoto správního orgánu.
26. Ustálený výklad hierarchie způsobů doručování podle správního řádu vychází z toho, že má-li adresát (účastník řízení) zřízenou datovou schránku, musí mu být doručováno v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 správního řádu do datové schránky. Teprve pokud není datová schránka k dispozici, přicházejí v úvahu další způsoby doručování. Pokud tak správní orgán přesto postupuje a doručuje ve smyslu § 20 odst. 1 správního řádu, a to bez ohledu na existující datovou schránku na adresu pro doručování (adresu trvalého pobytu či jinou účastníkem sdělenou či v evidenci obyvatel zapsanou adresu), nelze uplatnit pro takové doručování ustanovení § 24 správního řádu o fikci doručení (viz k tomu závěr č. 86 poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 12. 2009).
27. Ve shodě s uvedeným právním názorem je i judikatura Nejvyššího správního soudu. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013, č.j. 4 As 6/2013-28 (přístupný na www.nssoud.cz), pokud správní orgán účastníku řízení, který měl zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku podle § 3 a § 10 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, nesprávně doručoval prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, je vyloučeno uplatnění fikce doručení dle § 24 odst. 1 správního řádu z roku 2004.
28. Žalovaná odvíjí svůj právní názor o uplatnitelnosti fikce doručení v posuzované věci od speciální právní úpravy obsažené v citovaných ustanoveních § 90 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 50 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.. Krajský soud k tomu

uvádí, že toto ustanovení lze zčásti vykládat jako určité rozšíření důvodů, pro něž může žalovaná v řízení ve věcech důchodového pojištění vycházet z toho, že došlo k fikci doručení písemnosti. Jedná se o případy, které citované ustanovení ve svém antecedentu charakterizuje tak, že *je písemnost vrácena odesílateli jako nedoručitelná a oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění svým jednáním nebo opomenutím doručení písemnosti zmařil, anebo případ, kdy adresát doručovanou písemnost odmítne převzít.*

29. Komentářová literatura k zákonu č. 582/1991 Sb. (viz k tomu Lang, R., Voříšek, V. a kol. Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018, In. ASPI) k situaci, kdy adresát přijetí doručované písemnosti zmařil, k tomu uvádí, že: *„Zcela nad rámec spr. řádu stanoví ZOPSZ specifický druh fikce doručení, a sice v situaci, kdy byla písemnost držitelem poštovní licence vrácena odesílateli jako nedoručitelná a adresát svým jednáním nebo opomenutím její doručení zmařil. Je otázkou, zda za zmaření doručení písemnosti opomenutím lze považovat i případy, kdy adresát nepřebírá poštu na adrese trvalého pobytu evidované v informačním systému evidence obyvatel (či na adrese, kterou OSZ sdělil jako adresu pro doručování), respektive že na takovou adresu není vůbec možné písemnost doručit (tedy ani fikci). Autoři komentáře se domnívají, že ano, a že tedy při zjištění takového opomenutí lze vrácenou písemnost bez dalšího považovat za doručenou. Těžko si totiž lze představit jinou situaci, kterou by bylo možno tímto způsobem definovat, aniž by se jednalo o klasické odmítnutí písemnosti (kterému se však ZOPSZ věnuje samostatně - viz předchozí odstavec komentáře).“*
30. Krajský soud je toho názoru, že speciální právní úpravu fikce doručení pro případy zmaření doručení písemnosti tím, že adresát nepřebírá písemnosti na adrese pro doručování či adrese trvalého pobytu, nelze aplikovat na situaci, kdy adresát (účastník řízení) disponuje datovou schránkou fyzické osoby. Tento způsob doručování má ex lege (§ 19 odst. 1 správního řádu) přednost a je třeba zcela jednoznačně dovodit, že právní úprava v § 90 odst. 2 správního řádu toto obecné pravidlo (lex generalis) nijak nederoguje ani nemění. Adresou pro doručování ve smyslu § 90 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. tedy rozhodně nelze rozumět datovou schránku zřízenou podle zákona č. 300/2008 Sb. Je povinností žalované v řízení ve věcech důchodového pojištění zkoumat z úřední povinnosti, zda má účastník zřízení datovou schránku, či nikoliv, a to aniž by to musel účastník řízení žalované výslovně sdělit či aniž by to musely nasvědčovat jiné okolnosti dané věci.
31. Žalovaná navíc argumentuje zcela nepravdivě, pokud vychází v napadeném rozhodnutí z toho, že jí existence datové schránky žalobkyně nebyla při doručování prvostupňového rozhodnutí známa. Z hlášení MSSZ v Brně ze dne 27. 10. 2016 totiž zcela jednoznačně vyplývá, že MSSZ v Brně bylo známo, že žalobkyně datovou schránku má, přičemž MSSZ v Brně tuto informaci sdělila žalované v kolonce věnované existenci datové schránky v hlášení o zániku nároku na invalidní důchodu.
32. Na okraj věci se krajský soud musí vymezit i proti snaze žalované zdůvodňovat své pochybení při doručování prvostupňového rozhodnutí tím, že snad měla být žalobkyně považována za podnikající fyzickou osobu (srov. vyjádření žalované). Takový závěr nemá prážádnou oporu ve správním spisu, přičemž je v rozporu i

s povahou věci – řízením ve věci odnětí invalidního důchodu, v němž by žalobkyně ani jako podnikající fyzická osoba podle přesvědčení zdejšího soudu nemohla vystupovat, i kdyby jí byla – což ovšem ze spisu nevyplývá. Krajský soud chápe účelovou snahu žalované zdůvodnit svůj postup, ovšem při volbě argumentů by měl být i z její strany respektován princip férovosti argumentace (bez argumentačních faulů), a to zejm. k otázkám skutkové povahy, které jsou ověřitelné ze správního spisu.

33. Postup žalované při doručování prvostupňového rozhodnutí tedy byl stížen procesní vadou, která mohla mít za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí (§ 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s. Fikci doručení prvostupňového rozhodnutí prostřednictvím doručení prostřednictvím držitele poštovní licence na adresu jejího trvalého pobytu v posuzované věci nebylo možno uplatnit.
34. Krajský soud dále zkoumal, zda se tato procesní vada skutečně promítla do právní sféry žalobkyně, když žalovaná zhojila své pochybení tím, že doručila prvostupňové rozhodnutí žalobkyni znovu do datové schránky, a to ke dni 31. 1. 2017. Od následujícího dne tedy bylo třeba v souladu s obecnými pravidly pro počítání lhůt odvinout počátek třicetidenní lhůty k podání námitek ve smyslu ustanovení § 88 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Lhůta k podání námitek tedy skončila dne 2. 3. 2017. Jak vyplývá ze správního spisu, žalobkyně podala námitky proti prvostupňovému rozhodnutí přesně v uvedený den, a je tedy třeba uzavřít, že její námitky proti prvostupňovému rozhodnutí byly podány včas.
35. Za této situace nesprávný právní názor žalované o aplikovatelnosti § 90 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. na doručování účastníku řízení, která má zřízenou datovou schránku, vedl k procesnímu pochybení, které mělo za následek vydání nezákonného rozhodnutí o zamítnutí námitek pro opožděnost.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

36. Krajský soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí ve světle žalobních námitek dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí trpí zásadními vadami, pro které je nutno je zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení žalované [§ 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.]. Dílem lze rovněž napadené rozhodnutí spatřovat jako rozporné se spisovým materiálem, a to ohledně tvrzené nevědomosti žalované o existenci datové schránky žalobkyně [§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.].
37. V navazujícím řízení bude povinností žalované vycházet z právního názoru krajského soudu obsaženého v tomto rozsudku, tedy pokračovat v řízení o námitkách žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí, zejm. nechat vypracovat nový posudek o invaliditě žalobkyně.

38. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měla plný úspěch ve věci žalobkyně, které však žádné náklady v souvislosti s předmětným řízením nevznikly, resp. žádné náklady neúčtovala. Proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku II tohoto rozhodnutí. Žalovaná byla ve věci neúspěšná, protože nemá na náhradu nákladů řízení právo.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 25. září 2018

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.